

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ В УМОВАХ НУШ**

Напрямок підготовки 6.020303 «Філологія* (англійська)»

ОС — бакалавр

Виконавець: Салахеєва О.Ю.

студентка V- курсу групи ФА-5 (з)

(підпис)

Науковий керівник:

канд. пед. наук, ст. викладач Кончович К.Т.

(підпис)

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедрою:

д. пед. наук, доц. Теличко Н.В.

(підпис)

« ___ » _____ 2018 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИНЦИПУ УНАОЧНЕННЯ	6
1.1. Принципи навчання іноземної мови у початкових класах в умовах Нової української школи	6
1.2. Особливості методичного забезпечення навчання іноземної мови в початкових класах в умовах НУШ	15
1.3. Засоби наочності при вивченні іноземної мови	25
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	28
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ УНАОЧНЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	30
2.1. Аналіз наявних сучасних засобів унаочнення на початковому етапі вивчення англійської мови	30
2.2. Аналіз наявних сучасних засобів унаочнення на середньому етапі вивчення англійської мови	32
2.3. Аналіз наявних сучасних засобів унаочнення при вивченні англійської мови у старших класах.....	33
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	35
ВИСНОВКИ	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	39
АНОТАЦІЯ.....	44
SUMMARY	46
ДОДАТКИ.....	47

ВСТУП

Знання іноземних мов — це ключ до успіху в сучасному світі, де спілкування іноземними мовами та обробка величезних обсягів інформації набуває все більшого значення. Інтерес до вивчення мов традиційно великий, бо перефразовуючи відомий вислів, можна сміливо сказати, що той, хто володіє мовами, володіє світом. Загалом людина, яка володіє мовами, — різнобічно розвинута особистість, володіє кращими здібностями до вивчення нового, вільна та більш впевнена у спілкуванні з людьми [18, с.328].

Саме тому, Міністерство освіти і науки України створило ключову реформу «Нова українська школа», яка зупинить негативні тенденції та перетворить українську школу на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку і конкурентоспроможності України на світовому рівні [35].

Нова українська школа має на меті досягнути всебічного розвитку дитини, її нахилів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових особливостей. Згідно поставлених завдань, оновленої навчальної програми, всі педагогічні методи, досвід, практика повинні бути спрямовані на розвиток й удосконалення усіх сутнісних сил особистості школяра.

Проблемам інтенсифікації процесу навчання іноземним мовам були присвячені праці багатьох вітчизняних і зарубіжних методистів (Г.Палмер, Л.Блумфільд, Ч.Фріз, Р.Ладо, І.В.Рахманов, Б.А.Лапідус, Р.К.Міньяр-Белоручев, Г.В.Рогова, Т.Е.Сахарова, Е.І.Пасов, і багатьох інших).

У багатьох методичних дослідженнях висвітлено багато аспектів використання різних дидактичних принципів (свідомості, доступності і т.д.) і в тому числі принципу наочності. Питання про наочність у навчанні традиційно вважається теоретично добре розробленим. Цій проблемі присвячені праці класиків вітчизняної та зарубіжної педагогіки та психології (Я. А. Коменського, І. Г. Песталоцці, К. Д. Ушинського, Н. К. Гончарова, АН.Леонтьєва, С. І. Архангельського, М. О. Данилова, Л. В. Занкова та ін.)

Сучасними дослідниками порушуються питання застосування принципу наочності у навчанні іноземних мов. Пропонуються різні класифікації видів наочності (В. А. Артемов, Б. В. Беляєв, П. А. Рудик, І. О. Зимня, О. М. Щукін, В. Д. Аракін, Б. А. Бенедиктов, А. І. Близнюк, Е. Г. Мінгазов, Г. І. Хочяїнов та ін), визначаються ті функції, які повинні виконувати дані види наочності у процесі навчання іноземних мов (А. А. Леонт'єв, А. М. Щукін, С. І. Архангельський, І. В. Воробйова, Г. І. Хозяїнов, Ф. К. Еміхо та ін.)

Розглядаються питання використання різних засобів наочності: творів живопису (А. І. Гілянова, Г. Ф. Суецева), картинок (Т. А. Лернер, І. А. Микитенко), діапозитивів, діафільмів (О. Е. Михайлова, А. М. Суворов), транспарантів для графопроєктора (Н. В. Любимова). З розвитком науково-технічного прогресу особливо популярними стали питання, пов'язані з використанням різних технічних засобів на уроці іноземної мови.

У методичних дослідженнях відображаються можливості технічних засобів навчання, особливості їх використання на різних стадіях навчання і при навчанні різним видам мовленнєвої діяльності (М. В. Ляховицький, І. М. Повстин, В. І. Іванова-Циганова, О. Е. Михайлова, І. В. Будіх, А. С. Лур'є, Е. П. Кирилова, Н. П. Ковальов, І. А. Щербакова та ін.)

Однак проблема включення наочності у навчальний процес продовжує залишатися актуальною. В останні роки було проведено декілька досліджень, які зачіпають різні сфери застосування наочності. У них розглядалися питання підвищення ефективності навчання іноземним мовам на базі комплексного використання засобів візуальної наочності (С. А. Малахіна), обґрунтовувалася необхідність застосування наочності при навчанні лексиці (Хе Вені Лі), розкривалися шляхи використання творчої фотографії для розвитку іншомовних мовленнєвих умінь (Н. Р. Максимова), була запропонована методика формування комунікативних умінь на основі використання екран-звукових засобів (Т. М. Волкова).

Таким чином, **актуальність** даного дослідження зумовлена, з одного боку, необхідністю подальшого пошуку шляхів інтенсифікації навчання англійської мови

на різних етапах її вивчення в умовах НУШ, і з іншого - недостатньою розробленістю наявних досліджень з питання використання наочності у процесі навчання.

Метою дослідження є дослідження принципу наочності, виявлення переваг і складнощів його використання в навчальному процесі.

Завдання дослідження:

- вивчити спеціальну методичну літературу з предмету дослідження;
- вивчити історію розвитку принципу наочності;
- розкрити сутність принципу наочності;
- описати існуючі класифікації різних видів наочності;
- визначити ефективність її використання на уроках іноземної мови на різних етапах вивчення англійської мови;
- описати особливості та використання унаочнень на різних етапах навчання.

Об'єктом дослідження виступає принцип унаочнення у навчанні англійської мови на різних етапах в умовах НУШ.

Предметом дослідження є особливості реалізації принципу унаочнення та використання різних видів наочності в навчанні англійської мови на різних етапах.

Теоретична значущість роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні принципу унаочнення, в описі класифікацій його засобів та аналізі видів наочності на різних етапах вивчення англійської мови.

Практична цінність роботи полягає у можливості використання її результатів у читанні методики викладання англійської мови, розробці курсу за вибором з даної тематики, а також при написанні студентських наукових робіт з методики викладання англійської мови.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Уміння добре викладати свій предмет, педагогічна майстерність вчителя засновані на вмінні будувати процес навчання відповідно до закономірностей цього процесу, з основними дидактичними принципами. Одним з таких принципів є принцип унаочнення.

Не можна не визнавати гідності наочності, однак, невміле використання наочних засобів може відвести учнів від вирішення головних завдань, підмінити мету яскравим засобом, відволікаючим від глибокого пізнання істотних зв'язків і закономірностей.

Проблема використання засобів наочності при навчанні іноземної мови стоїть досить гостро. Багато шкільних підручників, а їх стає з року в рік все більше, перевантажені різними фотоілюстраціями, графічними зображеннями, таблицями і схемами, які, часом, не допомагають учням, а, навпаки, відволікають їх від суті викладеного матеріалу.

Практика навчання мови в школі показує, що, вивчаючи іноземну мову протягом багатьох років, випускники загальноосвітньої школи часто так і не опановують її, не можуть самостійно, без попередньої підготовки будувати навіть найпростіші речення, діалоги, відчувають великі труднощі в розумінні змісту нескладного автентичного тексту при читанні або аудіюванні. Навчальні посібники з іноземної мови, на жаль, не дають можливості вчителю навчити школярів мови так, щоб досягти якісного рівня володіння нею. Існуюча практика навчання мов у школі заснована на запам'ятовуванні великого обсягу мовних, безсистемних знань, "мовних зразків" і "мовних моделей". При їх відтворенні створюється ілюзія вільної мови. При цьому має місце величезна кількість фонетичних, лексичних, граматичних, мовних помилок.

Наочні засоби під час навчання іноземної мови використовуються для ілюстрації країнознавчого матеріалу, для створення наочної опори при презентації будь-якої ситуації, стимулюючої спілкування. Немає сумніву, що "країнознавча" наочність необхідна, вона дозволяє дати учням барвистий образ недостатньо

відомого їм шматочка дійсності, як необхідні й ілюстрації, що полегшують розуміння іншомовних виразів. Однак не можна зводити роль наочності тільки до цього.

Проблема наочності у навчанні іноземних мов була актуальною в усі часи. В останні роки у зв'язку з прагненням людства до "суспільства без кордонів", залученню до культурної спадщини і духовних цінностей народів світу знання іноземної мови як інструменту міжкультурної комунікації, стало престижним і затребуваним. Тому помітно розширилася область наочності й ускладнився її інвентар: від предметів і картинок, жестів і рухів до відеофільмів і комп'ютерних програм, за допомогою яких викладач моделює фрагменти об'єктивної дійсності. Загальновідомо, що ефективність навчання залежить від ступеня залучення до сприйняття всіх органів почуттів людини. Чим більш різноманітні чуттєві сприйняття навчального матеріалу, тим міцніше він засвоюється. Ця закономірність знайшла своє вираження в дидактичному принципі наочності.

Принцип унаочнення відіграє особливу роль у навчанні іноземної мови. При вивченні іноземної мови виникає завдання - створити систему відображення об'єктивного світу в формах другої мови. У шкільних умовах навчання при відсутності іншомовного середовища об'єктивний світ моделюється за допомогою наочності. Використовуючи різні засоби наочності: предмети, макети, картини, жести, рухи, діафільми, кінофільми і т. п., вчитель у навчальних цілях моделює фрагменти об'єктивної дійсності, які асоціюються учнями з відповідними іншомовними формами в процесі здійснення навчальної комунікації. У результаті цього форми іноземної мови стають для учнів відображенням відповідних фрагментів об'єктивного світу і носіями певної інформації, обмін якою здійснюється при спілкуванні в тій чи іншій ситуації.

При навчанні іноземної мови наочність є не тільки важливим засобом семантизації, а й засобом оволодіння ситуативної обумовленістю мови. За допомогою наочності створюються навчальні ситуації, в яких відпрацьовується усна комунікація і, таким чином, освоюється мовна реакція на об'єктивну дійсність і життєві ситуації.

Отже, наочність у навчанні іноземної мови в практичних цілях допомагає розкрити зміст висловлювань і моделює життєві ситуації, в яких відбувається комунікація. Принцип наочності в застосуванні до навчання іноземної мови виступає у формі ситуативної наочності.

Крім того, засоби наочності можуть бути використані в якості орієнтовних опор і при узагальненні мовних явищ, де вони проявляють себе так само, як при навчанні інших навчальних предметів.

У наш час застосування інтерактивних засобів навчання міцно увійшло в школи. Це не тільки сучасні технічні засоби, але і нові форми і методи викладання, новий підхід до процесу навчання.

Застосування в освіті комп'ютерів та інформаційних технологій істотно впливає на зміст, методи і організацію навчального процесу з різних дисциплін.

Стосовно комп'ютерного навчання, принцип наочності, званий також "інтерактивною наочністю" відіграє дуже важливу роль. Якщо в традиційному розумінні наочність це, перш за все ілюстрація компонента, забезпечення потреби учня побачити в будь-якій формі предмет або явище, то в комп'ютерному навчанні наочність дозволяє побачити те, що не завжди можливо в реальному житті навіть за допомогою самих чутливих і точних приладів.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>